

STIFTELSEN för
STRATEGISK FORSKNING

SSF Dnr zA16-0038

YTTRANDE 2016-06-14 U2016/01529/UH

Utbildningsdepartementet 103 33 Stockholm

Remiss av betänkandet Trygghet och attraktivitet – en forskarkarriär för framtiden (SOU 2016:29)

Stiftelsen för strategisk forskning (SSF) instämmer i analysen och slutsatserna med förslag i betänkandet.

Forskarutbildning ska ske inom anställning och inte stipendier. Konsekvent med detta villkorar stiftelsen sina forskningsbidrag som inte får användas för stipendier. Stiftelsens strategiska bedömning är Sverige behöver flera forskarutbildade. Därför satsar stiftelsen för närvarande på en forskarskola i neutronspridning samt årliga utlysningar för industridoktorander och forskningsinstitutdoktorander. En betydande andel av de projektbidrag vi delar ut går även till doktorandtjänster.

Forskarkarriären i Sverige bör innehålla rätt till prövning av befordran. Stiftelsen ser det här som ett problem att högskolor tillämpar olika anställningsordningar. En mera sammanhållen karriärväg är önskvärd och angelägen. Härtill ska kriterierna för befordran vara avtalade i förväg och inte avhängiga av omständigheter som forskaren/läraren inte kan styra över. Ett *tenure-track*-system efter internationellt snitt är att föredra. Likaså bör alternativa och för systemet lika viktiga *staff-scientist*-befattningar införas.

Rörligheten mellan högskolor och sektorer som industri och klinik är alldeles för låg i Sverige, vilket också VR visat i en rapport 2015. Stiftelsen instämmer i betänkandet att lärosäten bör ge väsentligt högre meritvärde för mobilitet. T.ex. bör en post-doc-vistelse vid annat lärosäte vara ett krav för rekrytering till samma lärosäte där forskaren disputerat. Ordningen bör vara att forskarkarriären efter disputation sker vid ett annat lärosäte. Likaså bör erfarenhet från t.ex. industriell eller klinisk verksamhet ge meritvärde vid meriteringsanställning eller anställning som lektor och professor.

Stiftelsen ser det vidare som oroväckande att antalet disputationer har planat ut på 2004 års nivå samtidigt som Sverige kraftigt ökat avsättningarna till forskning och forskarutbildning [UKÄ]. Lika oroande är att antalet antagna i forskarutbildning minskat mellan 2014 och 2015. Vi rekommenderar att det görs en kompletterande utredning om orsakerna till detta och ger förslag till hur trenden kan brytas;

- Är det så att kostnaderna för en doktorand/forskarutbildning ökat till den grad att högskolan hellre anställer post-docs och gästforskare eller ökar sin numerär av seniora forskare och lärare?

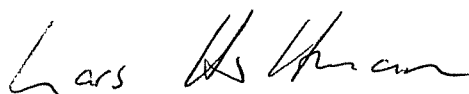
-Är det så att industrin och samhället utanför högskolan inte efterfrågar de forskarstuderande som systemet genererar?

-Vad bör staten kräva av högskolorna i form av höjda examinationsmål?

Över huvud taget bör en bedömning göras om tillståndet med en växande mängd forskare vid högskolorna är hållbart med avseende på dels känd och förväntad budgetering från staten och privata aktörer och dels trygghet i karriären för både forskarstuderande och anställda lärare/forskare utifrån betänkandet SOU 2016:29:s premiss.

Angående avsnitt 9.7 om konsekvenser för andra aktörer inom forskningssystemet, instämmer stiftelsen med utredningens rekommendation om att finansierarna i samråd med lärosätena utformar sina program så att de stödjer en god karriärstruktur inom sektorn.

I detta ärende har Lars Hultman beslutat. I handläggningen har också SSF:s forskningsprogramchef Joakim Amorim deltagit.

Lars Hultman, vd

Stiftelsen för strategisk forskning